

Soud: Nejvyšší soud
Datum rozhodnutí: 10/04/2012
Spisová značka: 28 Cdo 4543/2011
ECLI: ECLI:CZ:NS:2012:28.CDO.4543.2011.1
Typ rozhodnutí: USNESENÍ
Heslo: Držba
Vydržení
Dotčené předpisy: § 134 odst. 1 obč. zák.
§ 130 odst. 1 obč. zák.
Kategorie rozhodnutí: E
Podána ústavní stížnost

datum podání	spisová značka	soudce zpravodaj	výsledek	datum rozhodnutí
12/17/2012	IV. ÚS 4755/12	JUDr. Vlasta Formánková	odmítnuto	02/13/2013

28 Cdo 4543/2011

U S N E S E N Í

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu Mgr. Petra Krause a soudců JUDr. Ludvíka Davida, CSc., a JUDr. Jana Eliáše, Ph.D., ve věci žalobce **V. R.**, bytem v P., Ř. n. 13, zastoupeného JUDr. Josefem Jachurou, bytem v Praze 5 – Zbraslav, Tunelářů 276, proti žalovanému **hlavnímu městu Praze**, IČ: 00064581, se sídlem v Praze 1, Mariánské náměstí 2, zastoupenému JUDr. Světlanou Semrádovou Zvolánkovou, advokátkou se sídlem v Praze 2, Karlovo náměstí 18, **o určení vlastnického práva**, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 5 pod sp. zn. 17 C 273/2010, o dovolání žalovaného proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 1. března 2011, č.j. 15 Co 42/2011-69, takto:

I. Dovolání **se odmítá.**

II. Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobci na náhradě nákladů dovolacího řízení částku 10.300,- Kč k rukám JUDr. Josefa Jachury, advokáta, do tří dnů od právní moci tohoto usnesení.

O d ů v o d n ě n í

Shora označeným rozsudkem Městský soud v Praze (dále též jako „odvolací soud“) potvrdil rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 5 ze dne 20. října 2010, č.j. 17 C 273/2010-51, jímž bylo určeno, že žalobce je vlastníkem „*pozemku PK číslo katastrální, lesní pozemek o výměře 3003 m², zapsaný u Katastrálního úřadu pro hl. m. Prahu, katastrální pracoviště Praha na LV pro katastrální území Ř.*“ (dále jako „předmětný pozemek“ či jen „pozemek“). Současně bylo rozhodnuto o nákladech řízení.

Odvolací soud vyšel ze zjištění, že předmětný pozemek nabyli do vlastnictví žalobcovi předchůdci A. a V. R. již v roce 1937 a na žalobce přešlo vlastnické právo k pozemku děděním po těchto zůstavitelích, na základě rozhodnutí Státního notářství Praha-západ ze dne 3. 11. 1969, sp. zn. D 1183/69, a rozhodnutí Státního notářství pro Prahu 5 ze dne 26. 8. 1974, sp. zn. D 950/1974. Vlastnické právo k pozemku žalobce nikdy nepozbyl a jako vlastník byl též zapsán v evidenci (později katastru) nemovitostí. K jeho žádosti z 10. 2. 1992 rozhodla tehdejší Správa veřejné zeleně Praha v likvidaci dne 23. 3. 1992 o „navrácení pozemku do užívání jeho vlastníku“. Dne

11. 9. 1992 vydalo Ministerstvo financí ČR rozhodnutí č.j. 124/52 569/92, jímž podle § 5 odst. 1 písm. b) zákona č. 172/1991 Sb., o přechodu některých věcí z vlastnictví České republiky do vlastnictví obcí, ve znění účinném do 31. 12. 2002 (dále jen „zákon č. 172/1991 Sb.“), rozhodlo (mimo jiné) i o přechodu „movitých a nemovitých věcí z vlastnictví České republiky do vlastnictví žalovaného, k nimž příslušelo právo hospodaření rozpočtové organizací Správa veřejné zeleně, Praha 1, Betlémská 9“; podle přílohy č. 106 označeného rozhodnutí (připojeného seznamu nemovitostí) patří mezi tyto věci i pozemková parcela č. v katastrálním území Ř., o celkové výměře 13.855 m². K ní však – jak plyne i z opatřeného geometrického plánu a srovnávacího sestavení parcel – byla nesprávně začleněna i předmětná pozemková parcela č. 496 (o výměře 3.003 m²) v žalobcově vlastnictví. Z tohoto důvodu je nyní v katastru nemovitostí veden duplicitní zápis vlastnictví k těmto pozemkům.

Shledávaje na straně žalobce naléhavý právní zájem na požadovaném určení vlastnického práva (§ 80 písm. c/ občanského soudního řádu – dále jen „o. s. ř.“), odvolací soud dospěl pak na základě zjištěných skutečností k těmto právnímu závěru jako soud prvního stupně, a to sice že vlastnické právo k předmětnému pozemku svědčí žalobci. Jelikož předmětný pozemek nebyl ve vlastnictví státu (tento závěr nečinil sporným ani žalovaný), nemohlo vlastnictví k němu přejít na žalovaného ani podle zákona č. 172/1991 Sb. označeným rozhodnutím a žalovaný jej nenabyl ani vydržením (§ 134 odst. 1 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů – dále jen „obč. zák.“). A to již proto, že pozemek byl od roku 1992 znovu v držbě žalobce, nikoliv žalovaného. Ten – dle závěru odvolacího soudu – nemohl být se zřetelem ke všem okolnostem ani v dobré víře, že mu pozemek patří (§ 130 odst. 1 obč. zák.), jestliže z katastru nemovitostí, geometrického plánu a připojeného výkazu výměr bylo možno zjistit, že jde o pozemek ve vlastnictví žalobce a nikoliv státu. Jako územní samosprávná jednotka má žalovaný k dispozici kvalifikovaný aparát, jímž si mohl skutečný stav ověřit a i proto jeho případný omyl (spoléhaje se v tomto směru toliko na obsah označeného rozhodnutí Ministerstva financí) nelze kvalifikovat jako omluvitelný.

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalovaný dovolání. Co do jeho přípustnosti odkázal na ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., co do důvodů má za to, že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (§ 241a odst. 2 písm. b/ o. s. ř.). Zpochybňuje závěr odvolacího soudu, že vlastnické právo k předmětnému pozemku nenabyl ani vydržením. Namítá, že na jeho dobrou víru, že mu pozemek patří, lze usuzovat jak z rozhodnutí Ministerstva financí z roku 1992 o přechodu vlastnictví, tak i z okolnosti, že na jeho podkladě byl jako vlastník zapsán v katastru nemovitostí. Poukazuje na to, že o spornosti vlastnictví se dozvěděl až z žalobcova dopisu z 11. února 2009, tedy po uplynutí zákonem stanovené (desetileté) vydržecí doby. Má za to, že nepatří k jeho povinnostem zkoumat „historii majetku“, jenž měl tímto způsobem od státu nabýt, a pokládá za omluvitelný omyl, pokud nezjistil, že předmětný pozemek, evidovaný na dvou listech vlastnictví, byl jako „PK parc. č.“ evidován též jako vlastnictví žalobce. Závěr odvolacího soudu, dle něhož předmětný pozemek držel žalobce a nikoliv žalovaný, je podle žalovaného „ničím nepodložený“ a odvolací soud k němu dospěl „bez potřebného dokazování“. Žalovaný navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil rozsudky soudů obou stupňů a věc vrátil Obvodnímu soudu pro Prahu 5 k dalšímu řízení.

Žalobce pokládá rozsudek odvolacího soudu za správný, jenž je v souladu s ustálenou judikaturou. Navrhl proto, aby Nejvyšší soud dovolání odmítl, případně (shledá-li je přípustným) zamítl.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) postupoval v řízení o dovolání podle zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném od 1. 7. 2009, neboť dovoláním je napaden rozsudek odvolacího soudu, který byl vydán po 30. 6. 2009 (srov. článek II, bod 12 zákona č. 7/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších

předpisů a další související zákony). Po zjištění, že dovolání proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu bylo podáno oprávněnou osobou (účastníkem řízení), zastoupenou advokátkou (§ 241 odst. 1 o. s. ř.) a ve lhůtě stanovené § 240 odst. 1 o. s. ř., se zabýval otázkou přípustnosti dovolání.

Dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští (§ 236 odst. 1 o. s. ř.).

Dovolání je přípustné proti rozsudku odvolacího soudu, jímž bylo změněno rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci samé (§ 237 odst. 1 písm. a/ o. s. ř.), nebo jímž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, kterým tento soud rozhodl ve věci samé jinak než v dřívějším rozsudku (usnesení) proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější rozhodnutí zrušil (§ 237 odst. 1 písm. b/ o. s. ř.), anebo jímž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, jestliže dovolání není přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř. a dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam (§ 237 odst. 1 písm. c/ o. s. ř.).

Jelikož rozsudkem odvolacího soudu byl rozsudek soudu prvního stupně potvrzen a nejde o případ přípustnosti dovolání podle § 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř. (již proto, že soudem prvního stupně nebyl dříve vydán rozsudek, jenž by byl odvolacím soudem zrušen), může být dovolání přípustné jen při splnění předpokladů uvedených v ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., tedy má-li rozhodnutí odvolacího soudu ve věci samé po právní stránce zásadní význam.

Rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam ve smyslu § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo která je soudy rozhodována rozdílně, nebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak; k okolnostem uplatněným dovolacími důvody podle § 241a odst. 2 písm. a) a § 241a odst. 3 o. s. ř. se přitom nepřihlíží (§ 237 odst. 3 o. s. ř.).

Dovolací soud je při přezkoumání rozhodnutí odvolacího soudu zásadně vázán uplatněnými dovolacími důvody (srov. § 242 odst. 3 o. s. ř.); vyplývá z toho mimo jiné, že při zkoumání, zda napadené rozhodnutí odvolacího soudu má ve smyslu ustanovení § 237 odst. 3 o. s. ř. ve věci samé po právní stránce zásadní význam, může posuzovat jen takové právní otázky, které dovolatel v dovolání označil.

Proti závěru odvolacího soudu, že předmětný pozemek nemohl přejít do vlastnictví obce podle § 5 odst. 1 zákona č. 172/1992 Sb., byl-li ve vlastnictví jiné osoby než státu, žalovaný námitky nevznáší. Nesouhlasí však se závěrem, dle něhož vlastnické právo nenabyl ani vydržením.

K nabytí vlastnického práva vydržením ovšem dochází pouze v důsledku kvalifikované držby věci, vykonávané po zákonem stanovenou dobu, jež je v případě nemovitostí desetiletá (§ 134 odst. 1 obč. zák.). Základní podmínkou vydržení je tedy držba věci, a to držba oprávněná. Pro vznik držby (§ 129 odst. 1 obč. zák.) je nezbytné splnění dvou předpokladů: vůle s věcí nakládat jako s vlastní (držební vůle) a faktické ovládnutí věci. Fakticky věc ovládá ten, kdo podle obecných názorů a zkušeností vykonává tzv. právní panství nad věcí. Držitelem je i ten, kdo vykonává držbu prostřednictvím jiné osoby (prostřednictvím detentora) a držby se lze uchopit též její tradicí (k problematice držby věci srov. například rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. ledna 2002, sp. zn. 22 Cdo 728/2000, uveřejněný v Souboru civilních rozhodnutí Nejvyššího soudu pod C 949).

V posuzované věci vycházely soudy obou stupňů ze zjištění, že od března r. 1992 stát a později ani hl. m. Praha (či některá z jím zřízených organizací) předmětný lesní pozemek již

neobhospodařovali a znovu tak činil žalobce jako plnoprávný vlastník (viz žalobcová žádost z 10. 2. 1992 o navrácení pozemků do užívání a vyrozumění Správy veřejné zeleně Praha v likvidaci z 23. 3. 1992, o zániku práva hospodaření, vykonávaného do té doby touto rozpočtovou organizací).

Jestliže ani žalovaný již pozemek neobhospodařoval a fakticky jej neovládal (a to ani prostřednictvím jiné osoby), neměl jej v držbě a již z tohoto důvodu jej nemohl nabýt ani originárně vydržením podle § 134 odst. 1 obč. zák. Zpochybňuje-li žalovaný skutková zjištění odvolacího soudu, jež implikují toto právní posouzení (namítaje, že jde o závěr „ničím nepodložený“, přijatý „bez potřebného dokazování“, sic k němu soud provedl dokazování nejméně shora označenými listinami o navrácení pozemku do žalobcova užívání), přehlíží, že tak lze činit toliko prostřednictvím dovolacího důvodu dle § 241a odst. 3 o. s. ř., který dovolateli v případě dovolání, na jehož přípustnost lze usuzovat toliko prostřednictvím ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., k dispozici není.

Ovšem i v otázce dobré víry držitele lze odkázat na ustálenou judikaturu dovolacího soudu (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. února 2002, sp. zn. 22 Cdo 1398/2000, uveřejněný v Souboru civilních rozhodnutí Nejvyššího soudu pod č. C 1067; nebo rozsudek ze dne 7. května 2002, sp. zn. 22 Cdo 1843/2000, uveřejněný tamtéž pod C 1176), podle které „posouzení tohoto, je-li držitel v dobré víře či nikoliv, je třeba vždy hodnotit objektivně a nikoli pouze ze subjektivního hlediska (osobního přesvědčení) samotného účastníka. Při hodnocení dobré víry je vždy třeba brát v úvahu, zda držitel při běžné (normální) opatrnosti, kterou lze s ohledem na okolnosti a povahu daného případu po každém požadovat, neměl, resp. nemohl mít, po celou vydržecí dobu důvodné pochybnosti o tom, že mu věc nebo právo patří“.

Dovolací soud přezkoumá otázku existence dobré víry držitele, že mu sporný pozemek patří, jen v případě, kdyby úvahy soudu v nalézacím řízení byly zjevně nepřiměřené zjištěným skutkovým okolnostem případu (k tomu srovnej např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. února 2002, sp. zn. 22 Cdo 1689/2000, uveřejněné v Souboru civilních rozhodnutí Nejvyššího soudu pod C 1068). Tak tomu ovšem v dané věci očividně není, byla-li důvodnost přesvědčení žalované zpochybňována již stavem zápisu v katastru nemovitostí, v němž byl i žalobce evidován jako vlastník sporného pozemku (byť jde o pozemek evidovaný na více listech vlastnictví), nehledě na to, že i v písemném vyhotovení rozhodnutí Ministerstva financí ze dne 11. 9. 1992, č.j. 124/52 569/92 (na němž žalovaný zakládá své subjektivní přesvědčení) lze nalézt informaci o tom, že předmětem přechodu mohou být toliko věci ve vlastnictví České republiky, k nimž příslušelo právo hospodaření (v rozhodnutí označeným) rozpočtovým organizacím. Požadavky kladené soudy nižších stupňů na obezřetnost žalovaného, jde-li o jeho přesvědčení v nabytí vlastnictví k tomuto pozemku, který prokazatelně nebyl ve vlastnictví státu, nepokládá proto ani dovolací soud za přehnané. V situaci, kdy i žalobce byl jako vlastník zapsán v katastru nemovitostí, jeho vlastnické právo nebylo nijak zpochybňováno a na soud se obrátil bez zbytečného odkladu po té, co byl katastrálním úřadem vyrozuměn o duplicitním zápisu vlastnictví, který žalovaný odmítl narovnat dohodou účastníků.

Z výše uvedeného vyplývá, že dovoláním žalovaný napadá rozsudek odvolacího soudu, jenž ve věci samé nemá po právní stránce zásadní význam (ve smyslu § 237 odst. 3 o. s. ř.), a proti němuž tento mimořádný opravný prostředek tudíž přípustný není (§ 237 odst. 1 písm. c/ o. s. ř.).

Nejvyšší soud proto, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věty první o. s. ř.), nepřípustně dovolání odmítl (§ 243b odst. 5 věty první, § 218 písm. c/ o. s. ř.).

O náhradě nákladů dovolacího řízení bylo rozhodnuto podle § 243b odst. 5 věty první, § 224 odst. 1, § 151 odst. 1 části věty před středníkem a § 146 odst. 3 o. s. ř.; podle nich je žalovaný (jehož dovolání bylo odmítnuto) povinen nahradit žalobci účelně vynaložené náklady dovolacího řízení.

K těmto nákladům na žalobcově straně patří odměna advokáta ve výši 20.000,- Kč (§ 5 písm. b/ vyhlášky č. 484/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů) krácená o 50% na částku 10.000,- Kč (§ 18 odst. 1 téže vyhlášky), spolu s paušální náhradou hotových výdajů advokáta v částce 300,- Kč (§ 13 odst. 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb., ve znění pozdějších předpisů), tj. celkem 10.300,- Kč.

Proti tomuto usnesení není přípustný opravný prostředek.

V Brně dne 4. října 2012

Mgr. Petr Kraus

předseda senátu